

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEMEZLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 7023/07

Rahmi ÇULHA / Türkiye

ve 22 diğer başvuru

(ekteki listeye bakınız)

Başkan,

Paul Lemmens,

Hâkimler,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström,

ve *Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 15 Mayıs 2018 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Ekteki tabloda gösterilen çeşitli tarihlerde gerçekleştirilen başvuruları göz önüne alarak,

Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuranlar tarafından ibraz edilen görüşleri dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2019. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Her biri Türkiye vatandaşı olan yirmi üç başvuranla ilgili bilgiler ekte yer almaktadır (“başvuranlar”).

2. Başvuranlar, Mahkeme önünde, Ankara Barosuna kayıtlı Avukat F. Yazırhan tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti (“Hükümet”) ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

3 Davanın konusu, taraflarca ifade edildiği şekliyle aşağıdaki gibi özetlenebilir:

4. Başvuranlar, başvuruya konu olan olayların gerçekleştiği sırada Devlette ait olan Türk Tarih Kurumu Basımevi Müdürlüğünde (bundan böyle “İşveren Kurum” olarak anılacaktır) çalışmaktaydılar. Başvuranlar, ayrıca, somut zamanda sendika üyesi olduklarını iddia etmişlerdir.

5. İşveren Kurum, karşılaştığı mali sıkıntılar nedeniyle kapatılacağını belirtilmeyen bir tarihte 2004 Kasım ayında duyurmuştur. Ardından, başvuranların da dâhil olduğu belirli bir sayıda çalışan, kıdem ve ihbar tazminatını da içeren parasal haklarının ödemesi yapıldıktan sonra işten çıkarılmıştır.

6. Başvuranların bir kaçı İşveren Kurumun kararının kaldırılması için idari dava açmıştır. Ankara İdare Mahkemesi, davaya konu kararın yetkili bir makam tarafından verilmediğini ve bu nedenle iç hukukla uyumlu olmadığını tespit etmiştir. İdare mahkemesinin kararının içeriğine ve kesinleşip kesinleşmediğine dair hiçbir bilgi sağlanmamıştır.

7. Başvuranlar 11 Kasım 2004 tarihinde Ankara İş Mahkemesi nezdinde işten çıkarılmalarının haklı olmadığını iddia ederek bireysel işe iade davaları açmışlardır. Başvuranlar, iş mahkemesinden işe iade edilmeleri için ya da iade edilmezse kendilerine maddi tazminat sağlanması için iş sözleşmelerinin fesih edilmesini yok hükmünde saymasını talep etmişlerdir.

Başvuranlar, tazminata ek olarak yargılamalar sonuçlanana kadar işsiz kaldıkları süre için azami dört aya kadar olan maaşlarının ve diğer ödeneklerin kendilerine ödenmesini talep etmişlerdir.

8. Başvuranlar, yargılamalar sırasında, İşveren Kurumun kapanmasının iç hukuka uygun olmadığını ve bu yüzden söz konusu bu durumun sözleşmelerinin toplu feshi için geçerli bir sebep olmadığını öne sürmüşlerdir. Ek olarak, başvuranlar İşveren Kurumun başka bir Devlet kurumu tarafından devralındığını ve gerçekte kapanmadığını iddia etmişlerdir.

9. Ankara İş Mahkemesi, 7062/07, 7074/07, 7429/07, 7500/07, 7531/07 numaralı başvurulara ilişkin olarak yürütülen ulusal yargılamalarda başvuranların davalarını İşveren Kurumun 24 Kasım 2004 tarihinden itibaren faaliyetlerine son vermesinin başvuranların iddialarını haklı kılmak için meşru bir dayanak teşkil ettiği gerekçesiyle reddetmiştir. Yargıtay 9. Dairesi, başvuranların temyizi üzerine alt derece mahkemesinin gerekçesini onaylayarak ilk derece mahkemesinin kararlarını sırasıyla 29 Mayıs ve 19 Haziran tarihinde onamıştır. Yargıtayın kararı temyize götürülemeyeceği için başvuranların iddialarını reddeden kararlar kesinleşmiştir.

10. Ankara İş Mahkemesi, kalan başvuranlara ilişkin ulusal yargılamalarda başvuranların iddialarını kabul etmiş ve işveren kurumun kapatılması kararının kurumun Başkanı yerine Yönetim Kurulu tarafından verilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Söz konusu mahkeme, bilirkişi raporundaki tespitleri göz önünde bulundurarak kurumun karşılaştığı mali sıkıntılar nedeniyle başvuranların işten çıkarılmasının kaçınılmaz olduğunu öne süren davalı tarafın iddialarına itimat etmemiştir. Bu bağlamda, mahkeme işverenin Devlete ait olan kar amacı gütmeyen bir kurum olduğunu kaydetmiştir. Sonuç olarak, mahkeme başvuranların işten çıkarılmasını haksız bularak başvuranları işlerine geri iade edilmesine karar vermiştir.

11. Yargıtayın 9. Dairesi, İşveren Kurumun temyizi üzerine 30 Mayıs 2005 ve 5 Aralık 2005 arasında çeşitli tarihlerde başvuranların işlerine geri

iade edilmesini hükmeden ilk derece mahkeme kararlarını bozmuştur. Yargıtay, yargılamayı yürüten mahkemenin İşveren Kurumun gerçekten kapanıp kapanmadığını hususunu yeterince değerlendirmedini ve sadece kapanma kararının söz konusu bu kararı almaya yetkili olmayan bir makam tarafından alınmasına dayandığını kaydetmiştir. Ardından, Yargıtay davaları alt derece mahkemesine geri göndermiştir.

12. Ankara İş Mahkemesi, başvuranların davalarının çoğunluğunu tekrar değerlendirmiş ve elinde bulunan deliller ışığında İşveren Kurumun 24 Kasım 2004 tarihinde faaliyetlerini sonlandırdığını ve tüzel kişiliğine olan referansının sosyal güvenlik ve vergilendirme kayıtlarından kaldırıldığını tespit etmiştir. Söz konusu mahkeme başvuruların İşveren Kurumun Devlete ait başka bir yapı tarafından devralındığına dair iddialarını Milli Eğitim Bakanlığının, İşveren Kurumun mülklerini ve varlıklarını ancak kurum 22 Mart 2005 tarihinde kapandıktan sonra kiraladığını belirterek reddetmiştir. Ankara İş Mahkemesi, bu bilgi ışığında kapanma kararının gerçek olduğunu ve başvuruların bu şartlar altında işten çıkarılmasının makul olduğunu tespit etmiştir. Yargıtayın 9. Dairesi, bu kararları 2006 Ocak ve Eylül arasında değişen çeşitli tarihlerde onamıştır.

13. Diğer bir taraftan 7049/07, 7420/07, 7558/07 ve 15688/07 numaralı başvurulara ilişkin davalarda ise ulusal yargılamalar biraz daha farklı bir şekilde ilerlemiştir. İlk derece mahkemesi, Yargıtayın kararını bozmasının ve davaları Ankara İş Mahkemesine geri göndermesinin ardından, İşveren Kurumunun söz konusu kapanma kararı bir idare mahkemesi tarafından kaldırıldığı için (bk. yukarıdaki 6. paragraf) davacıların işten çıkarılmalarının haksız olduğuna ve İşveren Kurumun davacıların iş sözleşmesinin feshini haklı çıkaracak başka herhangi bir ikna edici gerekçe sunmadığına tekrar karar vermiştir. Ankara İş Mahkemesi, yukarıdaki hususlar ışığında başvuruların işe geri iade edilmesine hükmetmiştir.

14. Yargıtayın 9. Dairesi, İşveren Kurumun temyizi üzerine kurumun kapanmasının infaz edildiğini ve ilgili idare mahkemesinin söz konusu infazı durdurma kararının söz konusu kurumun etkin bir şekilde kapandığı

gerçeğini değiştirmeyeceği gerekçesiyle Ankara İş Mahkemesinin kararlarını bozmuştur. Bu nedenle; Yargıtayın 9. Dairesi, Ankara İş Mahkemesinin dört başvurana ilişkin kararını tekrar değerlendirilmesi için davayı geri göndermeden iptal etmiştir.

15. Buna karşın, başvuranlar Yargıtayın 9. Dairesinin daha önce 13 Nisan 2005 tarihinde verdiği dört kararını dava dosyalarında ibraz etmiştir. Söz konusu kararlarda Yargıtayın 9. Dairesi, Ankara İş Mahkemesinin başvuranların iş arkadaşlarının işlerine geri iade eden kararını onamıştır (2005/5943 E.-13134 K.; 2005/5945 E.-13136 K.; 2005/10327 E.-13141 K; 2005/10329 E.-13143 K.). Ankara İş Mahkemesi, söz konusu bu kararlarda, İşveren Kurumun Atatürk'ün ilkeleri ve inkılapları, Türk tarihi, kültürü ve dili alanında yapılan araştırmaların basılması amacıyla, bir yönetmelik uyarınca kurulmuş olduğuna ve sadece devlete ait kurumların kar amacı gütmesini gerekli kılan yeni yasaya atıf yapılmış olmasının, bu yönetmeliğin hala yürürlükte olduğu göz önünde bulundurulduğunda, faaliyetlerini sonlandırılması için yeterli gerekçe sağlamadığına karar vermiştir. Bu nedenle, mahkeme İşveren Kurumun kapatılma kararının itinalı bir değerlendirme yapılmadan alındığına karar vermiştir.

B. İlgili İç Hukuk ve Uygulama

16. İş Kanunu'nun 18. maddesinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“- Otuz veya daha fazla işçi çalıştıran iş yerlerinde en az altı aylık kıdemi olan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesini fesheden işveren, işçinin yeterliliğinden veya davranışlarından ya da işletmenin, iş yerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli bir sebebe dayanmak zorundadır.”

17. İş Kanunu'nun 20. maddesinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“... İş sözleşmesi feshedilen işçi, fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli bir sebep olmadığı iddiası ile fesih bildiriminin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde iş mahkemesinde dava açabilir.

...

Dava seri muhakeme usulüne göre iki ay içinde sonuçlandırılır. Mahkemece verilen kararın temyizi halinde, Yargıtay bir ay içinde kesin olarak karar verir.”

18. İş Kanunu'nun 21. maddesinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“İşverence geçerli sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı mahkemece veya özel hakem tarafından tespit edilerek feshin geçersizliğine karar verildiğinde, işveren, işçiyi bir ay içinde işe başlatmak zorundadır. İşçiyi başvurusu üzerine işveren bir ay içinde işe başlatmaz ise, işçiye en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlü olur.

...

Kararın kesinleşmesine kadar çalıştırılmadığı süre için işçiye en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer hakları ödenir.

...

İşçi kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının tebliğinden itibaren on işgünü içinde işe başlamak için işverene başvuruda bulunmak zorundadır. İşçi bu süre içinde başvuruda bulunmaz ise, işverence yapılmış olan fesih geçerli bir fesih sayılır ve işveren sadece bunun hukuki sonuçları ile sorumlu olur.”

19. İş Kanunu'nun 29. maddesinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“İşveren; ekonomik, teknolojik, yapısal ve benzeri işletme, işyeri veya işin gerekleri sonucu toplu işçi çıkarmak istediğinde, bunu en az otuz gün önceden bir yazı ile, işyeri sendika temsilcilerine, ilgili bölge müdürlüğüne ve Türkiye İş Kurumuna bildirir.

...

Birinci fıkra uyarınca yapılacak bildirimde işçi çıkarmanın sebepleri, bundan etkilenecek işçi sayısı ve grupları ile işe son verme işlemlerinin hangi zaman diliminde gerçekleşeceğine ilişkin bilgilerin bulunması zorunludur.

Bildirimden sonra işyeri sendika temsilcileri ile işveren arasında yapılacak görüşmelerde, toplu işçi çıkarmanın önlenmesi ya da çıkarılacak işçi sayısının azaltılması yahut çıkarmanın işçiler açısından olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi konuları ele alınır. Görüşmelerin sonunda, toplantının yapıldığını gösteren bir belge düzenlenir.

...

İşyerinin bütünüyle kapatılarak kesin ve devamlı suretle faaliyete son verilmesi halinde, işveren sadece durumu en az otuz gün önceden ilgili bölge müdürlüğüne ve Türkiye İş Kurumuna bildirmek ve işyerinde ilan etmekle yükümlüdür. İşveren toplu işçi çıkarmanın kesinleşmesinden itibaren altı ay içinde aynı nitelikteki iş için yeniden işçi almak istediği takdirde nitelikleri uygun olanları tercihen işe çağırır.

...”

ŞİKÂYETLER

20. Başvuranlar, Sözleşme'nin herhangi bir maddesine dayanmadan Yargıtayın benzer konularda birbiri ile çelişen kararlar vermesinin hukuki kesinlik ilkesini ihlal ettiğini savunmuşlardır. Başvuranlar, yargılamaların aşırı uzun olduğunu ve ulusal mahkemelerin davaları hakkında kararlarını verirken İş Kanunu'nun 20. maddesinde öngörülen zaman aşımı sınırına uymadığını öne sürmüşlerdir.

21. Başvuranlar, ayrıca, yargılamaların sonucundan şikâyetçi olmuş ve aynı zamanda bir sendikaya üye olmaları dolayısıyla haksız bir şekilde işten çıkarıldıklarını ve bu durum yüzünden mali kayıp yaşadıklarını iddia etmişlerdir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

22. Mahkeme İç Tüzüğü'nün 42 § 1 maddesi uyarınca, Mahkeme, başvuruların benzer maddi ve hukuki arka planları dikkate alındığında birleştirilmesi kanaatindedir.

23. Mahkeme, iş mahkemeleri huzurundaki yargılamalara ilişkin yukarıda anılan şikâyetlerin Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında incelenmesi gerektiği kanısındadır. Söz konusu maddenin ilgili kısımları şu şekildedir:

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ... konusunda karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından, adil bir şekilde ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir ...”

A. Hükümetin ilk itirazları

24. Hükümet, 7049/07, 7062/07, 7074/07, 7094/07, 7101/07, 7408/07, 7429/07, 7500/07, 7531/07, 7558/07, 15716/07, 15791/07 no.'lu başvuruların Sözleşme'nin 35 § 1 maddesinde belirtilen altı ay süre sınırından sonra yapıldığını ileri sürmüştür. Bu bağlamda, Hükümet söz konusu altı aylık süre sınırının yukarıda anılan başvurular için başladığı tarihleri ekteki tabloda ibraz etmiştir. Söz konusu başlangıç noktası Yargıtayın kararlarının açıklandığı tarihlerdir. Hükümet, alternatif olarak Yargıtay kararının ilk derece mahkemesinin yazı işleri müdürlüğüne tevdi edildiği tarihin altı aylık süre sınırının başlangıç tarihi olarak alınabileceğini ve 7049/07, 7558/07, 15791/07 no.'lu başvuruların vaktinde yapılmamasından dolayı kabul edilemez olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

25. Başvuranlar Hükümetin bu beyanlarına karşı çıkmıştır. Başvuranlar diğerleri arasında İş Kanunu'nun 21. maddesinin özellikle işe geri iade yargılamalarında davacının işe geri iadesini hükmeden nihai bir kararın verilmesi halinde davacıya işe başlamak için işverene başvuruda bulunması için on gün süre tanıdığını savunmuştur.

26. Mahkeme, başvuruların altı aylık süre sınırına uyup uymadıklarına bakmaksızın başvuruların aşağıdaki nedenler dolayısıyla her halükarda kabul edilemez oldukları için bu hususu inceleme gereği olmadığı kanaatindedir (bk., diğerleri arasında *Hakan Duman/Türkiye*, no. 28439/03, § 32, 23 Mart 2010; *K.L./İsveç* (k.k.), no. 25141/16, § 26, 17 Eylül 2017 ve bu davaya uygulanabildiği ölçüde *Cichopek ve Diğerleri/Polonya* (k.k.), no. 15189/10 ve diğer 1.627 karar , § 128, 14 Mayıs 2013).

B. Yargılamaların adilliği hakkında

27. Başvuranlar, davaya konu olan yargılamaların adil olmadığından şikâyetçi olmuşlardır. Başvuranlar, Yargıtayın birbirine oldukça benzer davalarda birbiri ile çelişen kararlar verdiğini belirtmişlerdir.

28. Hükümet Yargıtayın önünde derdest olan ihtilaf konusu uyuşmazlıkta benimsediği yaklaşımında hukuki güvenlik ilkesini ihlal edecek kadar derin ve köklü farklılıklar olmadığını ileri sürmüştür. Her ne kadar Yargıtay daha önce 13 Nisan 2005 tarihinde verdiği kararlarında dört çalışanın işine geri iade edilmesi kararını onasa da sonraki davalarda bu yaklaşımını daha önce değerlendirmedeği İşveren Kurumun fiili ve hukuki kapanması unsurunu fark ettikten sonra değiştirmiştir. Yargıtay, yargılamayı yürüten mahkemelerin İşveren Kurumun 24 Kasım 2004 tarihinde faaliyetlerini sonlandırdığını tespit etmesinin ardından, kurumun kapanması kararı verilirken gerçekleşen usule ilişkin düzensizliklerin sonucu değiştirmeyeceğine hükmetmiştir.

29. Mahkeme, adil yargılanma hakkının, Sözleşmeciler Devletlerin ortak mirasının bir parçası olarak hukukun üstünlüğünün ilan edildiği Sözleşme'nin Başlangıç Kısmı ışığında yorumlanması gerektiğini yinelemektedir. Hukukun üstünlüğünün temel esaslarından biri de hukuki güvenlik ilkesidir. Konuya ilişkin olarak başvurulabilecek son merci olan mahkemede görülen benzer davalarda verilen çelişkili kararlar, bu ilkeye aykırılık teşkil edebilir ve dolayısıyla kamuoyunun yargıya duyduğu güveni sarsabilir; bu güven, bir devletin hukukun üstünlüğüne dayanan bir Devletin temel unsurlarından biridir (bk. *Nejdet Şahin ve Perihan Şahin/Türkiye* [BD], no. 13279/05, §§ 55-57, 20 Ekim 2011 ve *Petreska/Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti*, no. 16912/08, § 28, 21 Temmuz 2016).

30. Ancak, ülkesel yargı yetkisi olan yargılama ve temyiz mahkemeleri ağına dayanan bir hukuk sisteminde çelişen mahkeme kararlarının olma olasılığı oldukça doğaldır. Bu tarz farklılıklar aynı mahkeme içerisinde de gerçekleşebilir. Fakat bu durumun başlı başına Sözleşme'ye aykırı olduğu

düşünülemez. Mahkeme, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinde belirtilen adil yargılanma şartlarını ihlal eden birbiriyle çelişen kararları değerlendirmek için şu kriterleri göz önünde bulundurur: ulusal mahkemelerin içtihatlarında derin ve uzun süredir süregelen bir farklılık olup olmaması, bu tutarsızlıkların giderilmesi için iç hukukta bir mekanizma olup olmadığı, bu mekanizmanın uygulanıp uygulanmadığı ve uygulanması uygunsa ne ölçüde uygulandığı. (bk. diğer kararların yanı sıra, *Jordan Jordanov ve Diğerleri/Bulgaristan* no. 23530/02, §§ 49-50, 2 Temmuz 2009, yukarıda anılan *Nejdet Şahin ve Perihan Şahin/Türkiye* [BD], § 53 ve *Lupeni Greek Catholic Parish ve Diğerleri/Romanya* [BD], no. 76943/11, § 116, AİHM 2016 (alıntılar)).

31. Mahkeme, somut davaya ilişkin olarak davaya konu olan yargılamaların İşveren Kurumun kapanması dolayısıyla başvuruların işten çıkarılması ile alakalı olduğunu kaydetmektedir. Başvuruların tümü aynı işveren için çalışmış olup mali sıkıntılar nedeniyle İşveren Kurumun kapatılması kararı dolayısıyla aynı gerekçelerle toplu olarak işten çıkarılmışlardır. Söz konusu yargılamalarda son derece mahkemesi olan Yargıtay, İşveren Kurumun fiili kapanmasının başvuruların işten çıkarılması için geçerli bir gerekçe teşkil ettiğini belirterek başvuruların işten çıkarılmasını onamıştır. Yargıtayın, daha önce 13 Nisan 2005 tarihinde verdiği kararlarında ilk derece mahkemesinin İşveren Kurumun yeni yürürlüğe giren Devlete ait kurumların kar amacı gütmesi gerektiğini öngören hüküm temelinde kapanmasının haklı olmadığını öne süren gerekçesini onaylayarak dört çalışanın işlerine geri iade edilmesini onadığı bir gerçektir. İşveren Kurumun kapalı olduğu bilgisi Yargıtay diğer davalardaki temyizleri incelediği sırada mevcut olmasına rağmen, bu bilginin göz ardı edilmesi görünüşe göre istisnai bir durum olup hukuki kesinliği zedelememektir. Zira Yargıtay söz konusu tarihten kısa bir süre sonra İşveren Kurumun kapanmasını göz önünde bulundurarak bu hususun işten çıkarılma için geçerli bir gerekçe olduğuna hükmetme konusundaki yaklaşımında tutarlı kalmıştır. Bu bağlamda, Mahkeme hukukta tutarlılığı

sağlamanın zaman alabileceğini ve bu nedenle birbiri ile çelişen içtihadı hukuki kesinliği zedelemekten tolere edilebileceğini yinelemektedir (bk. yukarıda anılan *Nejdet Şahin ve Perihan Şahin*, § 83).

32. Bu şartlar altında, Yargıtayın ilgili içtihadında “derin ve köklü farklılıklar“ olduğu söylenemez. Mahkeme, bu hususu göz önünde bulundurarak, iç hukukta söz konusu tutarsızlıkları gidermek için ilgili hükümlerin olup olmadığını, bu hükümlerin uygulanıp uygulanmadığını ve eğer uygulandıysa ne dereceye kadar uygulandığını ek olarak incelemek için bir gerekçe olmadığı kanaatindedir.

33. Mahkeme, ayrıca, somut davadaki başvuruların gerekli gördükleri takdirde ek delil sunabildiklerine ve iddialarını mahkemelere düzgün bir şekilde inceletebildikleri çekişmeli yargılamalardan faydalanabildiklerine dikkat çekmektedir. Aynı zamanda, mahkemelerin kararlarının ve ilgili yasayı yorumlamalarının keyfi veya açıkça dayanaktan yoksun olduğu söylenemez.

34. Mahkeme, yukarıda anılan tüm hususları göz önünde bulundurarak başvuruların bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğuna ve Sözleşme’nin 35 §§ 3 ve 4. maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.

C. Yargılamaların uzunluğu hakkında

35. Başvurular, ulusal yargılamaların aşırı uzun olduğundan ve işe geri iade yargılamaların üç ay içerisinde sonuçlanmasını zorunlu kılan İş Kanunu’nun 20. maddesini ihlal ettiğinden şikâyetçi olmuşlardır.

36. Hükümet, başvuruların argümanlarına itiraz etmiştir.

37. Mahkeme, *Ümmühan Kaplan/Türkiye* (no. 24240/07, 20 Mart 2012) davasında uygulanan pilot karar usulünü müteakip Türkiye’de yeni bir iç hukuk yolunun oluşturulduğunu gözlemlemiştir. Mahkeme, *Turgut ve Diğerleri/Türkiye* (no. 4860/09, 26 Mart 2013) davasında vermiş olduğu kararda, başvuruların yeni hukuk yolu olmak üzere iç hukuk yollarını

tüketmedikleri gerekçesiyle yeni bir başvurunun kabul edilemez olduğuna hükmetmiştir. Bu kararı verirken Mahkeme özellikle, bu yeni hukuk yolunun muhtemel surette (*a priori*) erişilebilir olduğunu ve yargılamanın uzunluğuna ilişkin şikâyetler için makul bir tazmin imkânı sunabildiğini değerlendirmiştir.

38. Mahkeme, *Ümmühan Kaplan* (yukarıda anılan, § 77) davasındaki kararında, yeni hukuk yolunun yürürlüğe konmasından önce Hükümete hâlihazırda tebliğ edilmiş olan davalar kapsamındaki benzer şikâyetleri yine de normal usul doğrultusunda inceleyebileceğine vurgu yaptığına işaret etmektedir. Ayrıca, Mahkeme mevcut davada Hükümetin yeni iç hukuk yolu bakımından bir itirazda bulunmadığını kaydetmektedir. Yukarıdaki hususlar ışığında, Mahkeme, mevcut davanın incelenmesine devam etmeye karar vermiştir (bk. *Rıfat Demir/Türkiye* no. 24267/07, §§ 34-36, 4 Haziran 2013).

39. Mahkeme daha önce Türkiye aleyhinde açılan ve iş mahkemeleri nezdinde görülen yargılamaların uzunluğu ile ilgili davalarda benzer şikâyetleri incelediği ve reddettiğini kaydetmektedir (bk. *Çalık/Türkiye* (k.k.), no. 3675/07, 31 Ağustos 2010; *Dildirim/Türkiye* (k.k.), no. 42927/10 ve diğer 14 başvuru, §§ 43-45, 12 Mart 2013; *Yiğit/Türkiye* (k.k.), no. 24032/09 ve diğer 21 başvuru, §§ 43-45, 16 Aralık 2014 ve *Akça/Türkiye* (k.k.), no. 17997/10, 22 Kasım 2016). Mahkeme, somut davadaki yargılamaların on dört aydan yirmi üç aya kadar değişen bir süre zarfında sonuçlandığını, bu süre zarfında davaların iki farklı derecede mahkemeler tarafından incelendiğini ve her davada sayısı iki ile dört arasında değişen kararların verildiğini gözlemlemektedir. Bu nedenle Mahkeme, söz konusu sürelerin Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ile güvence altına alınan makul süre sınırı şartını aşmadığı ve ulusal mahkemelerin başvuruların iddialarına ilişkin olarak karar verirken gerekli özeni göstermiş olduğu kanaatinde.

Başvuruların bu kısmı açıkça dayanaktan yoksun olup, Sözleşme'nin 35 §§ 3 ve 4. maddesi uyarınca reddedilmelidir.

D. Diğer Şikâyetler

40. Başvuranlar, somut zamanda sendikaya üye olduklarına atıfta bulunarak adil olmayan işten çıkarılma kararının toplantı ve dernek kurma özgürlüklerini ihlal ettiğini iddia etmişlerdir.

41. Mahkeme, kendisine sunulan bütün belgeler ışığında ve şikâyetle bulunulan hususların yargı yetkisine girdiği ölçüde, bu şikâyetlerin Sözleşme veya Ek Protokollerinde belirtilen hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğine dair hiçbir görünümde bulunmadığı sonucuna varmıştır.

42. Dolayısıyla, Mahkeme, başvurunun bu kısmının, açıkça -dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 (a) ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvuruların birleştirilmesine;

Başvuruların kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 7 Haziran 2018 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Paul Lemmens
Başkan

EK

No.	Başvuru no.	Başvuru tarihi	Başvuranın adı ve soyadı Doğum tarihi İkamet Adresi	Ulusal yargılamaların başladığı tarih	Ankara İş Mahkemesinin kararının/kararlarının verildiği tarih(ler)	Yargıtayın kararının/kararlarının verildiği tarih(ler)	Yargıtayın nihai kararının yazı işleri müdürlüğüne tebliğ edildiği tarih(ler)	Yargılamaların toplam uzunluğu
1.	7023/07	26.01.2007	Rahmi ÇULHA 1.04.1964 Ankara	11.11.2004	1- 12.04.2005 2- 27.06.2006	1- 30.05.2005 bozma kararı 2- 18.09.2006 onama kararı (2006/21652 E. - 2006/23025 K.)	26.10.2006	1 yıl 10 ay
2.	7036/07	26.01.2007	Hamza DÜZGÖREN 1.01.1968 Ankara	11.11.2004	1- 12.04.2005 2- 27.06.2006	1- 30.05.2005 bozma kararı 2- 18.09.2006 onama kararı (2006/21657 E. - 2006/23030 K.)	26.10.2006	1 yıl 10 ay
3.	7042/07	26.01.2007	Akın DEMİR 6.07.1970 Ankara	11.11.2004	1- 12.04.2005 2- 27.06.2006	1-30.05.2005 bozma kararı 2-18.09.2006 onama kararı (2006/21649E.-23022K.)	26.10.2006	1 yıl 10 ay

4.	7049/07	26.01.2007	Zülfikar SARIÇAM 1.02.1964 Ankara	11.11.2004	1- 14.06.2005 2- 16.02.2006	1- 29.09.2005 bozma kararı 2-27.04.2006 bozma kararı ve ilk derece mahkemesinin kararını iptal etme kararı (2006/8617 E. – 2006/11726 K.)	27.06.2006	1 yıl 5 ay
5.	7062/07	26.01.2007	Mehmet Ali AYDOĞDU 3.06.1964 Ankara	10.12.2004	2.03.2006	29.05.2006 onama kararı (2006/12189 E. – 2006/15471 K.)	2.08.2006	1 yıl 6 ay
6.	7074/07	26.01.2007	Elvan KARAAĞAÇ 1.01.1964 Ankara	11.11.2004	27.04.2006	19.06.2006 onama kararı (2006/16536 E. – 2006/17481 K.)	28.07.2006	1 yıl 7 ay
7.	7094/07	26.01.2007	Murat ÖZCAN 24.12.1967 Ankara	11.11.2004	1- 9.06.2005 2- 6.04.2006	1-13.09.2005 bozma kararı 2- 07.06.2006 onama kararı (2006/12452 E. - 2006/16443 K.)	26.07.2006	1 yıl 7 ay
8.	7101/07	26.01.2007	Şerafettin TUNÇER 13.04.1968 Ankara	11.11.2004	1- 9.06.2005 2-06.04.2006	1- 29.09.2005 bozma kararı 2- 07.06.2006 onama kararı (2006/12451 E. - 2006/16442 K.)	26.07.2006	1 yıl 7 ay

9.	7106/07	26.01.2007	Hasan ERSOY 2.10.1970 Ankara	11.11.2004	1- 12.04.2005 2- 27.06.2006	1- 30.05.2005 bozma kararı 2- 18.09.2006 onama kararı (2006/2151 E. - 2006/23024 K.)	26.10.2006	1 yıl 10 ay
10.	7408/07	22.01.2007	Celal BOLAT 1.05.1965 Ankara	11.11.2004	1- 9.06.2005 2- 6.04.2006	1- 13.09.2005 bozma kararı 2- 07.06.2006 onama kararı (2006/12456 E. - 2006/16447 K.)	26.07.2006	1 yıl 7 ay
11.	7420/07	22.01.2007	Ali KAYA 6.07.1969 Ankara	11.11.2004	1- 17.03.2005 2- 2.05.2006	1- 08.06.2005 bozma kararı 2- 02.10.2006 bozma kararı ve ilk derece mahkemesinin kararını iptal etme kararı (2006/23650 E, 0. - 2006/25384 K.)	17.11.2006	1 yıl 11 ay
12.	7429/07	22.01.2007	Yılmaz ÖZBEK 10.12.1968 Ankara	11.11.2004	27.04.2006	19.06.2006 onama kararı (2006/16531 E. - 2006/17476 K.)	28.07.2006	1 yıl 7 ay
13.	7434/07	22.01.2007	Necati ARICIOĞLU 29.09.1954 Ankara	10.11.2004	1- 20.07.2005 2- 24.05.2006	1- 19.10.2005 bozma kararı 2- 02.10.2006 onama kararı (2006/17839 E. - 2006/25427 K.)	14.11.2006	1 yıl 11 ay

14.	7442/07	22.01.2007	Muharrem ÖZDEMİR 2.11.1967 Ankara	11.11.2004	1- 17.03.2005 2- 2.05.2006	1- 08.06.2005 bozma kararı 2- 02.10.2006 onama kararı (2006/23649 E. - 2006/25383 K.)	17.11.2006	1 yıl 11 ay
15.	7500/07	22.01.2007	Hava BASTAK 1.03.1958 Ankara	11.11.2004	27.04.2006	19.06.2006 onama kararı (2006/16534 E.-2006/17479K.)	28.07.2006	1 yıl 7 ay
16.	7508/07	22.01.2007	Ali İhsan DEMİRTAŞ 23.07.1966 Ankara	11.11.2004	1-27.10.2005 2-13.06.2006	1-05.12.2005 bozma kararı 2-18.09.2006 onama kararı (2006/25300 E.-2006/23502 K.)	6.11.2006	1 yıl 10 ay
17.	7516/07	22.01.2007	Muharrem ARSLAN 10.10.1969 Ankara	11.11.2004	1- 27.10.2005 2-13.06.2006	1-05.12.2005 bozma kararı 2- 18.09.2006 onama kararı (2006/225301 E. - 2006/23503 K.)	6.11.2006	1 yıl 10 ay
18.	7531/07	22.01.2007	Mehmet AKTAŞ 5.11.1963 Ankara	11.11.2004	27.04.2006	19.06.2006 onama kararı (2006/16533 E.-2006/17478 K.)	28.07.2006	1 yıl 7 ay
19.	7554/07	22.01.2007	Hasan KÖKSAL 1.03.1965 Ankara	11.11.2004	1-27.10.2005 2-13.06.2006	1-05.12.2005 bozma kararı 2-18.09.2006 onama kararı	6.11.2006	1 yıl 10 ay

						(2006/25306 E.-2006/23508 K.)		
20.	7558/07	22.01.2007	Yılmaz ÖZÇELİK 30.10.1965 Ankara	11.11.2004	1-14.06.2005 2-16.02.2006	1-29.09.2009 bozma kararı 2- 27.04.2006 bozma kararı ve ilk derece mahkemesinin kararını iptal etme kararı (2006/8622 E.-2006/11731 K.)	27.06.2006	1 yıl 5 ay
21.	15688/07	29.03.2007	Erol KARAYEL 16.05.1964 Ankara	11.11.2004	1-17.03.2005 2-02.05.2006	1-08.06.2005 bozma kararı 2-02.10.2006 bozma kararı ve ilk derece mahkemesinin kararını iptal etme kararı (2006/23647 E.-2006/25381 K.)	17.11.2006	1 yıl 11 ay
22.	15716/07	29.03.2007	Sacit DİKTEPE 16.09.1960 Ankara	11.11.2004	1-12.04.2005 2-27.06.2006	1-30.05.2005 bozma kararı 2-18.09.2006 onama kararı (2006/21653 E.-2006/23026 K.)	26.10.2006	1 yıl 10 ay
23.	15791/07	29.03.2007	Murat ÇİĞDEM 10.08.1967 Ankara	11.11.2004	1-31.05.2005 2-24.11.2005	1-13.07.2005 bozma kararı 2-24.01.2006 onama kararı (2005/38109 E.-2006/1021 K.)	27.02.2006	1 yıl 2 ay